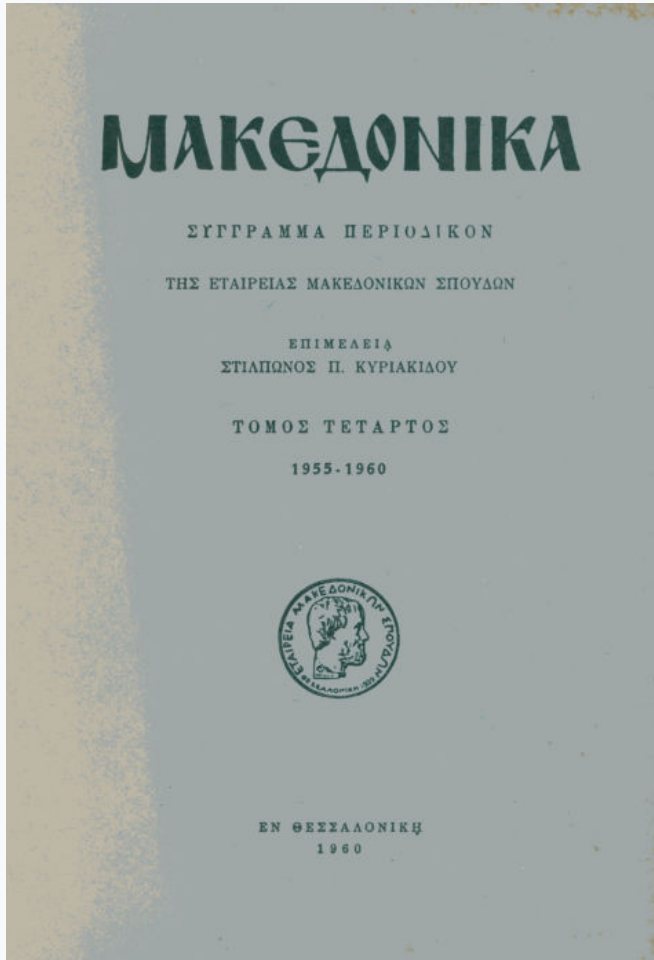

Μακεδονικά

Τόμ. 4, Αρ. 1 (1960)

Η εξαγωγή χειρογράφων εξ Αγίου Όρους

Στ. Π. Κυριακίδης

doi: [10.12681/makedonika.687](https://doi.org/10.12681/makedonika.687)

Copyright © 2014, Στ. Π. Κυριακίδης

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Κυριακίδης Σ. Π. (1960). Η εξαγωγή χειρογράφων εξ Αγίου Όρους. *Μακεδονικά*, 4(1), 532–533.
<https://doi.org/10.12681/makedonika.687>

ΣΥΜΜΕΙΚΤΑ

Η ΕΞΑΓΩΓΗ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΩΝ ΕΣ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ

Ὁ ἀείμνηστος βιβλιοθηκῆριος τῆς ἱερᾶς Μονῆς Διονυσίου Εὐθὺμιος Διονυσιάτης μοῦ ἀπέστειλε πρὸ διέτις ἀντίγραφον ἐγγράφου, ἀποκειμένου εἰς τὸ ἀρχεῖον τῆς μονῆς, τὸ ὁποῖον ὁ ἴδιος εἰς τὴν συνοδεύουσαν αὐτὸ ἐπιστολὴν χαρακτηρίζει ὡς πολλαπλῶς ἐνδιαφέρον, καὶ δὴ 1) διὰ τὴν πτωχείαν τῶν μοναστηρίων, τὰ ὁποῖα δὲν ἠμποροῦσαν νὰ ζήσουν ἄνευ τῆς ἐλεημοσύνης τοῦ κόσμου, 2) διότι ἐξ αὐτοῦ ἐξάγεται ὅτι οἱ μοναχοὶ ἐπώλουν εἰς τὸ ἐξωτερικὸν κώδικας, ὅπως λ.χ. εἰς τὸν βασιλέα τῆς Μοσχοβίας, 3) διὰ τὴν πληροφορίαν, ὅτι αἱ τουρκικαὶ ἀρχαὶ ἀπηγόρευον τὴν ἐξαγωγὴν βιβλίων, καὶ 4) διότι πλὴν τῶν γνωστῶν σλαβικῶν μονῶν δύο ἐπὶ πλεόν, ἢ τοῦ Ξενοφῶντος καὶ Ἁγίου Παύλου, ἔχουσιν ἠγουμένους σλαβιστὶ ὑπογράφοντα. Τὸ ἐγγράφον, τὸ ὁποῖον δὲν διακρίνεται διὰ τὴν λογιότητα τῆς γλώσσης καὶ τὴν ὀρθογραφίαν, εἶναι χαρτῶον 0,42 × 0,31, τὸ κείμενον καταλαμβάνει τὰ 0,20, τὸ δὲ ὑπόλοιπον αἰ ὑπογραφαί, ἅπασαι ἰδιόχειροι. Ἡ γραφὴ εὐανάγνωστος, ἡ δὲ συντήρησις καλῆ. Χρονολογία 1654 ἢ 1694, διότι δὲν εἶναι σαφές ἂν τὸ τρίτον γράμμα εἶναι ν ἢ κ. Τὸ ἐγγράφον ἔχει ὡς ἑξῆς.

† Διὰ τῆς παρουσίας μας ὁμολογίας καὶ ἀποδείξεως δηλοποιούμεν πάντες ἡμεῖς οἱ εὐφρένεις τοῦ Ἁγίου Ὁρους, πασῶν τῶν μοναστηρίων ὅτε καθηγουμένοι, καὶ γέροντες τῆς συνάξεως τὸ πῶς μετὰ τὴν ἡδίαν μας γνώμην, καὶ προαιρέσιν γράφομεν, καὶ ὑποσχόμεσθην εἰς τὴν ὁμολογίαν ταύτην, ὅτι ὀψέποτε καιροῖς θελήσει καὶ μᾶς γηρήψη ὁ ἀγίας μας ὁ μπισταντζήμπασης διὰ τὰ παλαιὰν μας βιβλία, ὅπου ἐδώκαμεν τοῦ βασιλέως τῆς μοσχοβίας, καὶ αὐτὰ τὰ ἐδώκαμεν ἀπὸ πολὴν μας ἐπρωχίαν. καὶ τὸ ἄλλον τὸ πῶς νὰ ἔχουν τὰ ἐπτωχὰ μοναστήρια νὰ πιγένουν νὰ τοὺς δίδῃ ἐλεημοσύνην νὰ πορευόμην οἱ πτωχολογία. ὅτι δίχως τὴν ἐλεημοσύνην τοῦ κόσμου δὲν εἶναι βολετὸν νὰ πορευώμεν. ὁμῖος καὶ διὰ τὸν ζαπτιτζή μας τὸν τζαφέρ ἀγά. ἂν ἴσος καὶ δὲν εἶναι καὶ αὐτὸς εἰρηνικός· ὅτι νὰ εὖγη ὁ ἄνθρωπος καὶ ἀπεσταλμένος ἦγον ὁ μσχωβος μετὰ βιβλία ἀπὸ τὸ ἅγιον Ὅρος εἰρηνικός ἡμεῖς ὅλοι ὁμοθιμαδὸν νὰ ἔχομεν, νὰ ἀποκρυνόμεσθην, μετὰ ἰον τρόπον δυνηθούμεν. εἰμὲν καὶ ἂν ἴσος καὶ δὲν εἶναι στερεκτὸς κατὰ τὴν ὁμολογίαν του, καὶ τὴν συμφωνίαν μας ὅπου ἐκάμαμεν διὰ τὸν μουκαντὰν καὶ θελήσῃ νὰ κάμῃν τὰ ἐδικὰ του, καὶ νὰ μᾶς ρίχνῃ ἀβανίας καὶ δὲν εἶναι εἰρηνικός κατὰ τὴν συμφωνίαν ὅπου ἐκάμαμεν. ἀμὴ κάμῃν καθὼς εἶναι μαθημένος καὶ δὲν εἰρηνεύσῃ νὰ ἀποκρυνόμεσθην ὅλοι ψυχῇ τε καὶ σώματι. διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Χϋ, καὶ διὰ τὰ ἐπτωχὰ μοναστήρια. καὶ διὰ τὸ βέβαιον τῆς ἀληθείας ὑπογράφομεν ὄλλοι μας μετὰ τὰ ἴδια μας χεῖρα.

εἰς αχιν (ἢ κ) δ ἐν μηνί Ἰουνίῳ ι

† προηγ. τῆς Λαύρας Σωφρόνιος καὶ μετὰ ὄλον μου τὸ μοναστήρι πόσχωμεν τὰ ἄνοθεν

† προηγ. τοῦ Βατοπαϊδίου μάξιμος μετὰ ὄλο μου τὸ μοναστήρι στέργομεν τὰ ἄνοθεν.

† βίκτωρ ἰγούμεν χιλαντάρσκι... (σλαβίσι)

- † προηγ. τῶν Ἰβήρων Γαλακτίων ἱερομ. με ὄλον μου τὸ μοναστήρ. στέργομεν τὰ ἄνωθεν.
- † προηγ. διονυσιάτης κλήμης ἱερ. με ὄλον μου τὸ μοναστήριον στεργωμεν τὰ ἄνωθεν.
- † προηγ. καὶ δικέως τοῦ παντοκράτορος ἱερ. καὶ μολω τὸ μοναστήρη στεργο τάνωθεν.
- † καθηγουμενος του Ξηροποτάμου Γενάδιος ἱερ. ὑπόσχομαι τὰ ἄνωθεν με ὄλον μου τὸ μοναστήρη
- † καθηγούμενος του Κουτλουμουσίου Ἰωάσαφ ἱερ με ὄλον μου τὸ μοναστήρι ὑπόσχομεν τὰ ἄνωθεν.
- † Δαυτῖδ ἱερομ. σιμοπετριώτης με ὄλον μου τὸ μοναστήρη ὑποσχόμενθα τὰ ἄνωθεν.
- † Πρωηγουμενος του σιμενοῦ στέργου τὰ ἄνωθη. (Ἐσφιγμένου)
- † τὸν ρουσο Γερμανὸς γραφο. (ἑλληνιστί)
- † σεραφίμ ἐκ τοῦ σταυρονικίτα στέργο τὰ ἄνωθεν.
- † Γερασμῖ Ξενοχ. (σλαβιστί)
- † Γηρασμῖος τοῦ κασταμονίτου στέργο τὰ ἄνωθεν
- † ο ἡγούμενος φηλωθέου Γρηγόριος ἱερομ. στέργο τὰ ἄνωθεν.
- † Χριστόφωρος γριγοριάτης
- † Παρθένιος τοῦ καρακάλου.
- † ἡγούμενος ἐκ τοῦ Ζωγράφου (σλαβιστί)
- † ἐκ τοῦ δοχειαρίου ἱερόθεου:
- † Ακακία ἡγουμεν ΠΚ σκη ΠΑΒΛΑ... (σλαβιστί)

ΣΤ. Π. ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ

ΑΝΕΚΔΟΤΟΝ ΦΙΡΜΑΝΙΟΝ ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ ΒΛΑΤΤΑΔΩΝ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1486

Κατὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ ἀρχείου τῆς Μονῆς Βλαττάδων¹ ὑπὸ τοῦ γρά-
φοντος παρελείφθη ἓν φερμάνιον τοῦ ἔτους 891 Ἑγείρας (1486), ἐκδοθὲν ἐπὶ τῆς
βασιλείας Μπαγεζήτ τοῦ Β', υἱοῦ τοῦ πορθητοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως Μεχμέτ
τοῦ Β'. Ἡ παράλειψις δὲν βαρύνει τὸν ἐπιμεληθέντα τῆς ἐκδόσεως τοῦ ἀρχείου,
ἔχει δὲ μικράν τινα ἱστορίαν.

Ὑπὸ τοῦ ἀποβιώσαντος ἀειμνήστου καὶ σεβαστοῦ φίλου, ἡγουμένου δὲ τότε
(1942) τῆς Μονῆς Βλαττάδων Ἰωακείμ Ἰβηρίτου, εἶχεν ἀποσταλῆ τὸ ἔγγραφο εἰς Ἅγιον
Ὅρος πρὸς διαφύλαξιν ἕνεκα τοῦ Β' παγκοσμίου πολέμου, διότι ἔθεωρεῖτο, ἐκ κακῆς
προφανῶς μεταφράσεως, ὡς τὸ παλαιότερον φερμάνιον παροχῆς προνομίων εἰς τὴν
μονήν, χορηγηθὲν ὑπὸ τοῦ πορθητοῦ τῆς Θεσσαλονίκης σουλτάνου Μουράτ τοῦ Β'.
Τοῦτο βέβαια δὲν ἦτο δυνατόν νά εἶναι ἀληθές, ὡς ἔγραψα εἰς τὰ προλεγόμενα τῆς
ἐκδόσεως τοῦ ἀρχείου τούτου,² ὅπου καὶ παραπέμω τὸν ἀναγνώστην.

Μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ ἀρχείου ὁ νῦν ἡγούμενος τῆς Μονῆς φίλος ἀρχι-
μανδρίτης Παγκράτιος Ἰβηρίτης, ταξειδεύσας πρὸ τινων μηνῶν εἰς Ἅγιον Ὅρος, μοι
προσεκόμισε τὸ φερμάνιον, τὸ ὁποῖον δημοσιεύω κατωτέρω ἐν φωτοτυπίᾳ καὶ μετα-
φράσει³ καὶ τὸ ὁποῖον χρονολογικῶς ἔρχεται δευτέρον κατὰ σειρὰν μεταξύ τῶν δη-

¹ Ἱστορικὰ Ἀρχεῖα Μακεδονίας, Γ'. Ἀρχεῖον Μονῆς Βλαττάδων 1446 - 1839.
Ἐπιμελεία Ἰ. Βασδραβέλλη. Θεσσαλονίκη 1955.

² Αὐτόφθι, σελ. ζ'.

³ Τὸ δημοσιευόμενον φερμάνιον μεταφράσθη ἀπὸ τὸν κ. Λάζαρον Ματζορί-
δην, συνταξιούχον, τέως διευθυντὴν τοῦ μεταφραστικοῦ γραφείου.